Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

Herr Aage Gysler
Nils Juelsgt. 38 I
O s l o

8. MAI

ER DE KLAR OVER
at vi når langt og får
folk i hele landet i tale?
HAR DE NOE PÅ HJERTET
å bruk våre annonsespalter
32 øre pr. mm.
Reservert plass etter avtale.

Nr. 4 | **Torsdag 1. februar 1951** | **5. årg.**

LYSESLUKKERE

Av Hans Nielsen Herstad

«Trollhaugens Tass» — Aftenpostens vittige hund — var klokere enn den selv hadde noen anelse om da den i anledning av strømrasjoneringen kunngjorde at den tidligere hadde vært uvitende om at «vi var en nasjon av av lyseslukkere».

Det er nemlig nettopp det vi er. Lyseslukkere rett og slett. I et hvert fall en god del av oss. Ikke bare i bokstavelig men kanskje ennå mere i overført betydning.

Alt fra okkupasjonens første dager var smarte, politiske lyseslukkere på ferde. Den ene bryteren etter den andre ble vridd omhyggelig rundt, enkelte ble likefrem demolert. Og et tykt, beskyttende mørke spredte sin trygghet over mangehånde mørkets gjerninger. Det folk ikke vet har de ikke vondt av, sa de vitende. Og i den materie det her gjaldt var det meget — særdeles meget — som folk ikke måtte «vite noe om».

Lyseslukkerne var heldige. De trodde det i et hvert fall selv. Så godt hadde de tettet til for forrederske åpninger, at de mente seg trygge og forsikret mot overraskelser for tid og evighet. At deres egen trygghet ble betalt med hundrede tusener av landsmenns liv, frihet og velferd, hadde lite eller ingen ting å si. Det er høyeste form for demokrati — og har alltid vært det — å la egeninteressen gå foran fellesnytten.

Litt betenkte er lyseslukkerne nok blitt etter hånden. Enkelte uforskammede og forvorpne har tillatt seg å ripe av fyrstikker, ja, noen av særskilt format i retning av ureddhet og respektløshet har endog våget seg til å la sine lommelykter skjære gjennom tussmørket og kaste klart lys på skjulte veggflater.

Den kraftigste av disse «blokadebrytere» har hittil vært den gamle sannhetskjæmper overlege Johan Scharffenberg. Hans dokumentariske aktstykker til belysning av okkupasjonens forhistorie har satt en alvorlig støkk i lyseslukkerne. I dette øyeblikk ser de seg truet som aldri før. Hva i all verden er det mannen har tatt seg til? Forstår han da ikke noen ting? Begriper han ikke at det er den rene majestæt forbrytelse å skape lys og klarhet der hvor hele den «nasjonele storhet» står og faller med at mørket og uklarheten fortsatt får lov til å ruge?

Endog Stortingets presidentskap har sam et annet oldermannslaug i faget rykket ut med en offentlig protest mot overlege Scharffenberg. Han hadde ikke lov til dette, heter det. Han hadde ikke engang på forhånd sørget for å sikre seg et avslag! Det er jo aldeles utrolig hva han i sin egenmektighet har tillatt seg! Tenke seg til: å gi folk i hende dokumentariske aktstykker som det høye råd hadde bestemt til evig henleggelse på mørkeloftet! Hvor forferdelig!

Ja, slik låter idag sangen fra mørkemennenes felleskor. Ve, de formastelige fra hvem forargelsen kommer! Her i Norge gjelder det idag å holde kjeft. Unskyldninger bygget på trangen til sannhet og rettferdighet godtas ikke. Både sannheten og rettferdigheten er sosialisert etter en normert landsplan i Norge i

Plyndringsdirektoratet

Dets virksomhet en forbrytelse mot det norske folk

I de siste uker har Erstatningsdirektoratet gjennom sine lokale avd. sendt ut massevis av krabrev til dem som ennå har noe uoppgjort ifølge myndighetenes plyndringsdekreter.

Beløpene med eventuelle renter og omkostninger må være betalt innen 14 dager, heter det. Hvis ikke slipper en selveste Fanden løs, med tvangsauksjoner og all annen uhumskhet som en tror å ha til rådighet.

Skal Erstatningsdirektoratet avvikles?

Formentlig er det slik å forstå at Erstatningsdirektoratet endelig er bestemt til avvikling og at det derfor nå gjelder å ta en kraftig «innspurt» slik at avslutningen kan skje med mest mulig bravur. I det sjette året etter «frigjøringen» søker myndighetene i rettsstaten Norge i et nådesløst krafttak å klemme den siste rest av luft ut av sine arme ofre. Hjem skal igjen legges øde, familier rives opp og folk som atter hadde tatt til å fatte et slags håp til tilværelsen, skal pånytt støtes ut i armoden og elendigheten. Den meget anvente tirade om «landets gjenreisning» er åpenbart et vidtfavnende begrep.

Det hendte i en norsk rettssal

for en tid siden at en gammel, aktverdig og alment respektert bondekone sto innstevnt for å motta dom på «erstatning» på vegne av mannen som var død 3 år i forveien, og som hadde vært ulykkelig nok til å ha vært passivt NS-medlem. Dommeren syntes åpenbart at saken var pinlig. Riktignok fant han å måtte sette «erstatningen» til 20,000 kroner, men han tilføyde at det var med beklagelse at han gjorde det. Da inntraff noe som antagelig gjorde situasjonen ennå pinligere for ham og som fortjener å kjennes over det hele land. Traust og sikker sto bondekonen foran den høye dommer. «Nei, du skrivar», sa hun, «eg visste ikkje før idag at staten befatta seg med likplyndring!»

Det er nettop plyndring som foregår

plyndring av levende og plyndring av døde. En øyeblikkautorisert plyndring uten rot i norsk normal lovgivning eller i norsk rettsbevissthet. Det lille grunnen et seg totalt. Dag for dag blir det klarere for den norske befolkning at NS-medlemmenes «skyldbyrde» bare var et opp konstruert, fiktivt begrep, satt

Ros og ris til «8. Mai»

Hr. redaktør.

Alle venner av sannhet og rettferdighet har all grunn til å være «8. Mai» dypt takknemlig fordi dette blad modig og utrettelig har kjempet for å rense samfunnet for alt det som i den senere tid har skjemmet vårt offentlige liv og bragt vanære over det norske folk.

Men nettop fordi «8. Mai» lar seg lede av så høye idealer, er det desto mere påkrevet at bladet ikke bruker uverdige midler når det angriper en motstander, som f. eks. tilfellet var i bladets julenummer. Over en artikkel om biskop Berggrav var det anbragt et fotografi av biskopen, hvor negativen var anvendt, så at hans ansikt var helt sort Jeg er overbevist om at mange reagerer overfor denne form for journalistikk som ikke er «8. Mai» verdig.

Eystein Poulsen,
sokneprest.

En personlighet

Den svenske konge skrev selv

Sven Arntzen og Kongens proklamasjon

I «8. Mai» nr. 2 1951 omtales på siste side at Riksadvokat Arntzen «burde ha visst» etter professor Skeies brosjyre den riktige ordlyd av kongens proklamasjon av 7. juni 1940.

Jeg gjør Dem oppmerksom på at den riktige ordlyd allerede i 1943 var blitt offentliggjort i Harald K. Johansens bok: Den norska Tragedin, som ble utgitt i Stockholm på Federativs forlag.

Her står på sida 186 «Norges konung och Norges regering vill i denna stridens tid vara de frie talsmænnen før det norska rikets sjælvstænga liv, så att ingen av de rættigheter som tilkommer. en fri stat skal gå til spillo».

Om ikke Arntzen i 1945 hadde læst denne bok — jeg kjenner ikke til hans oppholdssted i 1943—45 — så har dog ganske sikkert Andreas Aulie lest denne oppsiktsvekkende bok. Han burde derfor ha rettet feilreferatet straks han kom i stillingen som riksadvokat.

P. V.

«Har rettsstaten opphørt å eksistere?»

To bilelere i Mosjøen fikk under krigen sine biler rekvirert av tyskerne. Tyskerne tilbød dem betaling etter takst, men bilelerne nektet å ta imot betaling og henholt seg til parolene fra London.

de formastelige fra hvem forargelsen kommer! Her i Norge gjelder det idag å holde kjeft. Unnskyldninger bygget på trangen til sannhet og rettferdighet godtas ikke. Både sannheten og rett ferdigheten er sosialisert etter en normert landsplan i Norge i dag. Innenfor den sirkelen har ikke uvedkommende noe å gjøre.

Sintelsen norsk okkupasjonshistorie, 2014

At ikke folk som selv betegner seg som toppen på den demo kratiske kransekake, unnser seg for offentlig å skilte med at de er lyseslukkere. At de ikke eier såpass skam i livet at de — når nå engang sannheten er kommet for dagen — avholder seg fra å sette offentlig på prent at «dette skulle for pokker ikke folk hatt kjennskap til!»

Vel, Scharffenbergs aktstykker er heldigvis kommet oss i hende. Og ære være overlege Scharffenberg for det. Det har gitt oss en lysning som vi lenge har måttet lengte etter forgjeves.

At mørkemennene til samme tid har kunnet røkes fram, skal vi også være takknemlige for. Idag har vi også d e n n e fronten, svart på hvitt på prent, i all sin ynkelighet. Og det er også noe. Slett ikke uten betydning for fremtidens historieforskning og av vesetlig verdi for dem som i øyeblikket er opptatt med å berge «rettsoppgjørets» ofre.

Klarere enn noen sinne ser vi idag hele opplegget. Og bedre enn noen gang ser vi hvor bortkkastet det ville ha vært om vi på vår side hadde sluttet opp i den «altetende» flokken og ofret respekt og tiltro på dem som hittil har spillet sine selvvalgte roller som folkets veiledere.

Det har ringt for siste akt. Mørkemennenes tid er snart forbi. Sannheten er underveis.

Hans Nielsen Herstad.

I tre glimrende artikler —

dette blad for 2., 11. og 18. desember 1950 — har høyesterettsadvokat Gustav Heber viet statens plyndringsvirksomhet en inngående behandling, og han konkluderer med å si at

«De uhyrlige feilgrep og rettsbrudd som her i tidens løp er begått mot en rekke personer, vil den norske stat være ansvarlig for, og når vi er kommet så langt at folket tvinger sine statsmakter til i disse spørsmål å oppføre seg anstendig, vil alle disse erstatningskrav komme på regningen, og da kan det hende seg at plyndringsfondet, som dets opphavsmenn er så stolte av, kommer til å lide av galloperende tæring.» .. .. ..

Det er mulig at de besluttende og utøvende statsorganer i Oslo er så livs- og virkelighetsfjerne, at de ikke er blitt oppmerksomme på det omslag som alt i lang tid har vært til både å ta og føle på innen store kretser av vårt folk. Om så er, så får de samme myndigheter holde oss unnskylt at vi forteller dem det.

Idag skemmer folk seg når de hører om den fremferd som fremdeles øves mot norske landsmenn. De kvier seg for å høre det. Helst vil de benekte at det skjer.

Ikke desto mindre skjer det, dessverre. Hver dag og hver time fortsetter tåpelighetene. Og akkurat nu gjøres altså opplegget til et alle tiders knallnummer. Hele Erstatningsdirektoratets kobbel av utøvere skal frem på scenen, og spiller de sine roller godt så vet de at det Gundersenskes departement vifter forjettende med store belønninger og feite bein. For en tid kan det undertiden være lønnsomt — regnet ut i skitne kroner og ører — å bite hodet av all skam. Det er nemlig det de herrer har gjort og gjør. Men lønnsomheten er særdeles tidsbegrenset. Det skal nok de «heldige» komme til å erfare. Det kommer dager etter disse.

— Fortsettes side 3 —

ring av døde. En øyeblikkautorisert plyndring uten rot i norsk normal lovgivning eller i norsk rettsbevissthet. Det lille grunnlag man for 6 år siden mente å ha til å kunne gå løs på NS-medlemmenes økonomi, er idag fullstendig smuldret bort. Bildet har blir det klarere for den norske befolkningen at NS-medlemmenes «skyldbyrde» bare var et opp konstruert, fiktivt begrep, satt inn i spillet med atskillig behendighet av folk som selv var betydelig svartere i sjelen enn de utpekte «forbrytere».

Quousque tandem - - -!

Av Helge Grønstad.

Det er ganske underlig en stille aftenstund å sette seg til å bla tilbake i «Morgenbladet»s årgang 1945. Utover sommeren var dette bladets spalter hovedmøtestedet for alle de «gode», — for alle dem som av en eller annen personlig grunn fant det påkrevd å sørge for at deres navn kom i avisen, slik at de overfor sine omgivelser kunne opptre med trykksvertens beroligende garanti for «god, nasjonal holdning». Etter de navn som forekommer, synes disse visitter på «Morgenbladet»s redningsstasjon i svært mange tilfelle å ha vært endog særdeles nødvendige.

Nu lønner det seg vanligvis bare dårlig å betro seg til offentligheten når følelsene — enten det nå er redselen eller ekstasen — har tatt makten fra en. I slike øyeblikk mister en så altfor lett både selvkontroll og hemninger. En forskriver seg og forskrev seg på en måte som senerehen gjør det vanskelig å komme i normal form igjen.

Det er gått fem år siden sommeren 1945, og i de fem årene har meget hendt. Så meget at jeg tror ikke jeg tar feil i at stor parten av de bolde skribenter fra dengang idag gjerne kunne ha bitt tungen ut av munnen på seg fordi de den «store» sommer begikk den dumhet å trenge seg opp på offentlighetens podium.

Nu sier riktignok disse menneskene idag at dengang «visste vi ikke bedre!», — vi skrev slik som vi trodde var riktig! Tja, tja, tja! «Visste ikke bedre!». Det er en særdeles lett undskyldning, det. For lett til å holde . Fører en først store ord i munnen — eller som i dette tilfelle i pennen — og gjør en seg til ridder for «folkets rettsfølelse», så bør en helst ha i et hvert fall en snev av kunnskap om det en farer med. Undermålerne kvalifiserer seg ikke for medlemsskap i de store profeters klubb — ja, ikke i de smås heller — fordi om de får anledning til å bruke store og fine ord. Så store og så fine kan selvsagt ordene være at det lykkes å komme innenfor den etter traktede ringen for en stund. Men når det uundgåelige ekskluslonssverdet svinges, høver det dårlig for profeter å berge seg i land med at «vi visste ikke bedre».

Det er som sågt meget — særdeles meget — underlig å finne i «Morgenblads»-spaltene fra sommeren 1945, og de som dengang ga etter for sin skrivekløe, må holde oss undskyldt at vi av interesse både for sak og — for personer har notert oss det nødvendige med hensyn til stoff og navn. Det er slett ikke utelukket — tvert i mot meget sannsynlig — at det en dag kan bli anledning til en fornøyelig konfrontasjon. Takket være «gode» nordmenns nidkjærhet under okkupasjonen har vi gått en god skole.

Nettopp nu i juletiden må jeg medgi at den lesning som jeg her snakker om, er mindre oppbyggelig enn ellers. Det oser hat, sadisme og onnsinnethet av de gamle avisspalter. Det bobler opp uhumskhet til overflaten som ellers ligger trygt forvart bak normale hemninger.

«Straff, straff, straff!», heter det. Ikke ordinære straffer, ekstraordinære straffer! «Vi må ikke føle oss bunnet av våre tidligere begreper og oppfatninger». «Folkets rettsfølelse må respekteres!»

Uvilkårlig må jeg tenke på at ennå idag — i julen 1950 — sitter det 197 mann innesperret i norske, politiske konsentrasjonsleirer, 197 mann med sammenlagt noen tusen års straffetid, dømt ved «frigjøringens» politiske særdomstoler og skyldstemplet under den kunstige hetzbølge som ble pisket opp av folk som av hensyn til sitt eget ettermæle hadde gjort klokere i å vise beskjedenhet og måtehold. I dag har vi sett hvordan grunnlaget under disse straffeforføyninger rakner fra time til time, hvordan virkeligheten brøyter seg inn i det kunstige og oppkonstruerte og hvordan det for hvert øyeblikk mer og mer bekrefter seg at det er v å r e spådommer som er i ferd med å oppfylles.

Likevel sitter disse 197 ulykkelige mennesker fremdeles innesperret i frihetens og fredens Norge. At de bærer sin skjebne med hevet hode og rak rygg er deres egen fortjeneste. Det har

— Forts. side 3 —

Den svenske konge skrev selv sin trontale

Av Tola.

Er det ikke festlig å erfare, at den svenske konge — Gustav Adolf I — ikke lot den svenske regjering få lov å skrive den trontale han skulle lese opp? Den nye, svenske Konge ville selv forfatte den trontale han skulle foredra for folket. Han ville ikke la seg diktere noe av den svenske arbeider-regjering. Er det ikke strålende at vi ennå kan si at det fins personligheter, som vil hevde sine egne meninger uten å servere de «demokratiske» talemåter? ....

Den b e l g i s k e Konge var en monark av samme støpning og der for skulle ikke han få lov å være Konge for sitt folk, tiltross for at over halvparten av folket hadde røstet for, at han skulle innta sin plass på tronen igjen. .. ..

Med slike personligheter som den svenske og den belgiske Konge varer det vel ikke lenge før mot standerne stempler dem som fascister?

Jeg tar hatten av for den svenske Konge Gustav Adolf og den belgiske Konge, som ikke fikk lov å være Konge, tiltross for folkets krav, hvor flertallets rett ble trampet under føtter.

Europas forente stater!

Av Tola.

Det likeste jeg synes Churchild har gjort, er at han tok initiativet til samling av Vest-Europa! Men ville det ikke snart også være på tide å organisere Europa på samme måte som U.S.A? Før eller senere må dette komme, hvis man vil demme opp mot «Den gule fare» med støtte av det kommunistiske Sovjet-Russland.

Begynnelsen til invasjonen av kinesere til Europa er allerede i full gang. Tusener etter tusener kinesere kommer nå til Øst-sonen i Tyskland for å slå seg ned der. Det er Sovjet som driver denne politikk. Vil man ikke demme opp mot denslags uønskede? Det er på den måte Sovjet vil undergrave forholdene i Europa for å bane vegen for sin kommunistiske politikk. Er man på vakt overfor dette undergravningsforsøk? **Tola.**

Krigen ble blier rekvirert av tyskerne. Tyskerne tilbød dem betaling etter takst, men bileierne nektet å ta imot betaling og henholt seg til parolene fra London. .. ..

..Da frigjøringen kom fant de bilene sine igjen i Trondheim, de var da i god stand, og de ba om å få vognene tilbake. Men myndighetene svarte, at de nå tilhørte Kontoret for fientlig eiendom. Så ble bilene tatt i bruk av frigjøringssoldatene og i løpet av noen måneder var de kjørt sønder og sammen og havnet ut på hausten 1945 på en bilkirkegård. Eierne forsøkte påny å få vrakene utlevert, men det var fremdeles nei, bilene ble solgt og innbragte statskassa 3300 kr. .. ..

..Bileierne anla sak mot staten. — Men såvel byretten som lagmannsretten erklærte, at tyskerne hadde rett til å rekvirere vognene og at bileierne derfor skulle ha tatt mot den betaling som ble budt av Wehrmacht. Når de ikke gjorde det, hadde de tapt retten til erstatning. Staten beholt de 3300 kr. og bileierne fikk ikke engang dekning av saksomkostningene. .. ..

Men når en avis setter som titel over denne sak følgende: TYSKERNE TOK BILENE — NORSKE SOLDATER ØDELA DEM. BILEIERNE SOM NEKTET Å TA IMOT BETALING AV WEHRMACHT, FAR INGEN ERSTATNING — ja så begynner det nok å gå litt i sur hos noen hver. For hvordan var tonen i 1945 og årene utover? Hva ble den gang ansett for god nasjonal tone og holdning? Og hørte man om annet enn tysk vandalisme og sadisme? .. ..

..En ingeniør Høyer-Finne kommenterer dommen i en avis på følgende måte: .. ..

..«Men har da Staten rett til å begå handlinger, som ville påføre en hvilkensomhelst av den selvsamme stats borgere et lengere fengselsopphold? Når Staten ikke lenger skjelner mellom mitt og ditt, og enn ikke viker tilbake for i rettens navn å begå den mest nederdrægtige urett bare for å berike seg selv — da må det åpent og ærlig sies fra, at d a h a r r e t s s t a t e n o p p h ø r t å e k s i s t e r e! (Uthevelsen er gjort av hr. H-F.). Vi er rettsløse i et land, hvor selve rettsvesenett hjemler Staten rett til å begå den blodigste urett. La oss da tale sagte og varlig om Sovjet-Russland og folkedemokratiene i øst». .. .. ..

Den engelske avisen

«Sunday Dispatch» tilbyr seg (21. jan. 51) å gi 1000 pund (20,000 kr.) til veldedige formål i Skotland, hvis de menn som fjernet kroningsstenen fra Westminster Abbey, anonymt setter seg i forbindelse med redaktøren slik at han kan underrette Scotland Yard, så stenen kan bli brakt tilbake til Westminster Abbey.

8. MAI

Redaktør *Arvid B. Arntzen* Forretningsfører *Per Kvendbø*

Kontor: Fløyveien 25, Kr.sund. — Telef. 1330. — Redaktøren 2918.

Abonnementspris kr. 16,00 pr. år

Utgitt av Interessentskapet 8. Mai

Et skjebnespørsmål i norsk politikk

Den vestlige verdens storopprustning til vern mot kommunismens imperialistiske drømmer, er en sak som angår oss alle. Vi sier med hensikt oss alle, fordi vi som først og klarest reiste dette vern og som takk for det ble straffet av dagens politiske herrer og fradømt både ære og rett til å verge egen grunn, med eller mot vår vilje vil bli revet med. Og her melder det seg mange problemer.

Vi konstaterer at det er en påtagelig mangel på befal i det norske forsvar, og med den bebudede økte tjenestetid vil denne mangel bli ennå større. For å bøte på dette akter de, som i dag har ansvaret for tilveiebringelsen av et brukbart forsvar, å velge ut befal blant vernepliktsmassen og gi dem spesialutdannelse, hvoretter de skal bli korporaler med sjanse til videre avansement. Dette er vel og bra, men det tar tid, sørgelig lang tid og blir litt av et lappverk. Og så melder det store spørsmål seg. Hvorfor ikke ta i bruk de tusener av erfarne frontkjempere, hvor av mange er framrakende befalingsmenn? De er i dag berøvet sin rett og sin plikt til å tjene i rikets forsvar, og vi har forsvars departementets ord for at de fortsatt skal holdes utenfor i de tilmålte ti år, etterat den idømte straff for fronttjeneste er avsonet. Hvilket spild av krefter og hvilken blodig ironi, såsant de store og sterke ord om nødvendigheten av de nesten overmektige opprustninger og ofre overensstemmende med virkeligheten og kommunistiske imperialisme er en så truende fare!

Hva har så disse unge, målbevisste frontkjempere gjort? Jo, de så faren lenge før vår «forutseende utenriksledelse» drømte om den. Mens biskopen velsignet sovjetfanen ved høyalteret, mens generalen tegnet seg som medlem av Norsk-Sovjetrussisk samband, og foruten dem også de som ble regnet til den høyere intelligens, lovpriste sovjets sak, satt disse frontkjempere innesperret bak piggtrådhegnet i regjeringens politiske konsentrasjonsleirer med en bevepnet kommunistgjeng som vakter. Denslags bør ikke og må ikke glemmes, men det er noe som veier mere enn alt dette, og det er nødvendigheten av et mest mulig betryggende forsvar, og da vil vel enhver ansvarsbevisst kvinne og mann spørre: Hvorfor ikke ta hjelpen hvor den er å finne? Vi har ca. 8000 tidligere frontkjempere, mange med lang erfaring i virkelig krigstjeneste og minst 20 pst. som brukbare befalingsmenn. I dag er det vel ikke lenger noe vel bevart menneske som drar deres nasjonale sinnelag i tvil. Og selv om det er beskjemmende for våre kortsynte politikere, at det var disse unge som så rett lenge før dem, så må da i hvertfall den hårde virkelighet og den truende nød bringe dem til besinnelse. De har et tyngende ansvar for landets vern og da får de finne seg i å bite i det sure eple.

Vi tror også, at Eisenhower som øverstkommanderende over alle Vestens forsvarsstyrker er informert om den skjulte reserve som våre frontkjempere er i dag, og vi vet, at spørsmålet om anvendelse av denne reserve blir aktuell. Men — og her er det et vesentlig men. Det nytter ikke å få dem med et ullent amnesti, med en nådeshandling ovenfra nedad, dertil har de litt for meg et. De og vi krever fullt oppgjør og rent bord. Godtakelsen av et amnesti betyr erkjennelse av skuld, og det løser ikke knuten.

REFLEKSJONER

Hva var det egentlig

som hendte i de hektiske dager i juni 1940? Undersøkelseskommisjonen har i hvertfall ikke gitt full beskjed og så blir man henvist til å plukke litt hist og her inntil man kan få et helt billede uavhengig av den «systematiske historieforfalskning» som det har vært så megen tale om. Kapitulasjonspapirene vil jo ingen kjennes ved, selv ikke de som skulle ha det som sin soleklare plikt. Og de, som deltok i forhandlingene er forbausende tause, selv om det gjelder norsk historie. I vår søken etter kilder, er vi kommet over et nummer av bladet «Kvinner og klær» for april 1949. Der finner vi et intervju med sangerinnen Aase Nordmo Løvberg som i juni 1940 bodde på Nordmo i Målselv. Hun forteller:

«Generalstaben kom til Nordmo natten til 4. mai, en skjønn sommernatt med sol over fjellet. Offiserene gikk til sengs med en gang, de var utslitt og trengte hvile. Neste morgen bad mor meg vekke dem med litt sang. Jeg satte meg ved husorglet og spilte og sang: Anders herre du skal råde for de skatter du meg gav. Om litt begynte offiserene å komme inn i stuen, de hadde våknet og ikke skjønt noe, var det radio? En av dem sa at han trodde han var i himmelen.... smiler Aase Nordmo. — De oppmuntret meg svært til å reise til Oslo, særlig oberst Roscher Lund som selv hadde studert sang. Offiserene oppholdt seg på Nordmo helt til kapitulasjonen. Kapitulasjonspapirene ble undertegnet i stuen vår .. Jeg glemmer aldri da general Ruge kom inn mellom to svære tyskere, han var rolig og behersket, men blek....».

Dette var hva kvinnebladet kanskje helt ufrivillig har kunnet fortelle om de alvårlige dager. Men kunne ikke den hederkronede general selv fortelle? Ja, er det ikke hans plikt å la etterverdenen få vite, hva han opplevet som Norges første mann da regjeringen var dratt av lande og hadde lagt hele ansvaret på hans skuldre? Her er det ikke bare tale om personlige opplevelser, som enhver kan holde for seg selv. Her gjelder det faktiske begivenheter som burde være folkets eie. Om de ikke er så ærerike for regjeringen og politikerne, så er det allikevel ingen plett å sette på våre soldater — fra øverst til nederst, og de kan da heller ikke så lenge etter være bundet av noe taushetsløfte overfor dem, som drog over havet for å vente på bedre tider. Vi reiser spørsmålet og skal i mens gjøre vårt til at puslespillet i

dømte, ennå ikke henrettede 28, livstidsdømte 240, 30 års straffarbeide 5, 25 års straffarbeide 20, 20 års straffarbeide 79, 15 års straffarbeide 45 og 10 års straffarbeide 1. — Hittil er 277 henrettet og 9 står for tur etter ennå ikke dementerte meldinger. Den offisielle amerikanske forsvareren, oberst og advokat Willies M. Everett fra Atlanta i Georgia har forsøkt å hindre henrettelsene, men hittil forgjeves. Nå håper mange at Paven skal gjøre sin innflytelse gjeldende overfor den amerikanske brutalitet gjennom en appell til den amerikanske presidents kristne samvittighet, men det er bare et håp uten grunnlag hittil. — Det er vanskelig å forstå, at tyskerne under slike omstendigheter skulle være beredt til å kjempe for Atlantpaktens stater under ledelse av en amerikansk overbefalingsmann. Eller hva sier de norske kristne om en slik framferd nesten fem år etter dødsdommene ble avsagt?

*

Den sagnomspundne tyske statsøkon., dr. Hjalmar Schacht,

som ble trukket for retten i Nürnberg, men slapp fra det med livet i behold og senere er blitt frikjent ved hele fem «avnazifiseringsdomstoler», befinner seg for tiden i Abessinia som økonomisk rådgiver for keiser Haile Selassie. Det er direktøren for Kreditanstalten for gjenoppbygingen i Frankfurt, som forteller dette under et besøk i Holland. Dr. Schacht var trollmannen som uten gull finansierte Tysklands enorme byggeprogram i Hitlers første gode år og som også skaffet midlene til Tysklands gjenopprustning. Men han var ikke nasjonalsosialist og motarbeidet på visse hold Hitler. Det reddet ham fra den amerikanske galge i Nürnberg.

*

Dag etter dag

kommer det melding om, at marschall Petain vil bli løslatt fra sitt fengsel på den vindomsuste Atlanterhavsøy Ile D'yeu, hvor den snart 95 år gamle helt fra Verdun, besettelsestidens franske statssjef har sittet siden 1945. Det fortelles, at justisminister René Mayer skal ha funnet tilstrekkelig grunnlag til å gjenoppta Petains sak, men regjeringen over veier «av politiske grunner» å be president Auriol om å benåde marschallen for å unngå en ny rettssak. Petains helbred går imidlertid stadig nedover og det er tvilsomt, om han blir fri mann før døden kommer som befrier fra et utakknemmelig fedreland. Men det forhindrer ikke, at det vil bli gjort alt for å gjenopprette

Et fryktelig ansvar.

Ennå idag — 5½ år etter frigjøringen — er det tusener av tidligere NS-folk som holdes borte fra de stillinger de hadde under krigen og mesteparten også før krigen. Stat og kommune er oftest mer uforsonlige enn private arbeidsgivere.

I alle disse år har mange av dem ført en økonomisk fortvilt tilværelse med dårlig betalt arbeide som heller ikke i sin art svarte til deres praksis og utdannelse.

Ikke bare de selv — men også deres familier har lidd ved å leve under disse forhold.

Våre myndigheter har ved sin umenneskelige «utrenskning» og bredt anlagte «rettsoppgjør» stilet seg side om side med de kommunistiske vasallstater. Likevel taler disse selvsamme myndigheter om menneskerett og menneskeverd. De sammenliknes med okkupasjonstiden da tyskerne rådde i landet — men nå er det fred og det skulle være nordmenn som styrer.

Personer i høye stillinger hvis nasjonale framferd under krigen har vært høyst tvilsom holder nå med hård hånd og ubarmhjertig sinnelag NS-folk nede.

Vi kan bare i denne forbindelse nevne ekspedisjonssjefen som var med på å utvise elever for demonstrasjoner mot det tyske rikes fører! Han sitter fremdeles i sin stilling!

Som nevnt er det ofte de pårørende som lider mest. Jeg snakket nylig med en av disse utstøtte. Han hadde før en god stilling i statens tjeneste. Hans sak var forlengst avgjort ved forelegg.

Familien hadde tatt seg meget nær av hans traff og av at han hadde mistet sin stilling. «Det har forbitret tilværelsen for min 80 årige mor», sa han. Hun og hans far hadde i sin tid strevet for å få sønnen fram.

Og slik kunne det nevnes nær sagt utallige eksempler.

Det er et forferdelig ansvar våre myndigheter tar på seg. — «Det skal gå en hård straff over dem som ikke viser barmhjertighet» — sier skriften.

H. B.

delige praksis av jussen etter bakmennenes direktiver å si, at man handlet etter ordre. Men det gjelder bare dem, som var på den annen side. Altså en lov for Låke og en for Tor. — Av de 375 som ble myrdet av motstandsbevegelsens håndlangere har 10 fått full oppreisning etter undersøkelser, som er foretatt i samarbeide med motstandsbevegelsen, mens det i 20 andre tilfeller er truffet avgjørelse uten dens medvirken. Men ennå er det langt igjen.

Her hjemme er vi ikke kommet i gang med dette opprenskningsarbeide ennå, men det kommer nok, bare kreftene holder. Vi har nemlig sterke motstandere og de må møtes med ugjendrivelige beviser. De døde kan vi ikke få igjen, men deres minne kan hedres. Og det er en oppgave som ikke vil bli forsømt. En forsmak vil vi få i h.r.advokat Haugs søksmål mot Sam Knutzen i løpet av de nærmeste uker.

*

Så var det en liten historie fra FN.

På Trygve Lies ordre er det i Lake Success innrettet et lokale, dystert dekorert og svakt opplyst for de FN-delegerte som ønsker å trekke seg tilbake fra denne verdens larm og bolsjevikenes anklager en stunn, for å hengi seg til stille meditasjoner over denne verdens og i særdeleshets FN's forgjengelighet. Imidlertid har sier en innviet, ingen av FN-folkene i Lausanne ble det reist flere protester.

Det ble opplyst, at av de maksimalt 9 mill. tonns papir, som kan produseres i verden for øyeblikket, bruker USA alene hele 6 mill. tonns til sine volumiøse aviser. På denne måten blir det bare 3 mill. tonns igjen til den øvrige verden. Hvis USA's forbruk, som i de siste 10 år er steget med 2½ mill. tonns, fortsatt vil stige i samme tempo, vil der i løpet av de neste ti år ikke være noe igjen til de dollarsvake land. Følgen vil bli, at avisene hos oss vil bli så dyre, at den alminnelige mann ikke vil ha penger til å kjøpe sin avis. Han vil derfor lett bli bytte for de grupper, som hovedsakelig beskjeftiger seg med underjordisk propaganda.

Hvis vi hadde hatt en Gunnar Knudsen i ledelsen for vårt statsskip, ville de ikke behøve å nære noen engstelse. Da det under den første verdenskrig ble smått om papir til det hjemlige forbruk, gikk avisciernе til lands faderen og klaget. Vel, sa han, så får vi lage en lov, og det var gjort i null komma null og avisene fikk det de trengte — til rimelig pris. Idag etterlyser vi en slik landsfader.

*

Så skal vi tilslutt

ta med en liten historie fra søndagsskolen i Tyllidalen slik som den fortelles av «Østlendingen»:

senting men. Det nytter ikke å fa dem med et ullent amnesti, med en nådeshandling ovenfra nedad, dertil har de litt for meg et. De og vi krever fullt oppgjør og rent bord. Godtakelsen av et amnesti betyr erkjennelse av skyld, og det løser ikke knuten. Hver eneste frontkjemper går i dag med forbryterstemplet på seg og står skrevet i fengselsvesenets adressekalender som forbryter. En slik mann kan ikke settes til befalingsmann i norsk forsvar. Han må først få full oppreisning, og deri ligger også erkjennelsen av at han i den gitte situasjon handlet rett. Det igjen betyr fullbyrdelsen av den totale revisjon av hele det politiske rettsoppgjør. Uten det blir det ikke borgfred her i landet. Og denne revisjon bør komme uten påtrykk utenfra, det anstår oss alle best. Mere er det for tiden ikke å si om dette skjebnespill i norsk indrepolitikk.

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

...over havet før å vente på bedre tider. Vi reiser spørsmålet og skal i mens gjøre vårt til at puslespillet i historien kan bli til en hel og fullgyldig tegning.

*

Mens Atlantpaktens stater

strever med å overbevise tyskerne om aktiv innsats for Europas forsvar mot øst, gjør de amerikanske myndigheter i Vesttyskland forberedelser til nye henrettelser i Landsberg fengsel av dødskandidater, som er dømt ved den såkalte krigsforbryterdomstol. Det er her nesten utelukkende tale om soldater og offiserer, som i den store krig deltok i kampen mot bolsjevismen.

Ifølge offisielle oppgaver 22.11.50 viser militærdomstolen i Landsberg følgende avsluttet regnskap: Døds-

...befrier fra et utakknemmelig fedreland. Men det forhindrer ikke, at det vil bli gjort alt for å gjenopprette hans ære selvom det skal bli post mortem.

*

I Danmark

er det imidlertid en forhenværende motstandsbevegelse, som protesterer mot slik æresoppreisning for dem, som i den gale tid uten grunn ble myrdet på den skjulte ledelses befaling. Motstandsbevegelsens ledere framholder den reaksjon som må oppstå hos dem, som fikk ordre om å utføre snikmordene, når de får vite at deres handlinger gikk ut over uskyldige. Så ømskinnet er de blitt idag, men de vil ikke tenke på de myrdedes etterlatte og de dødes minne. — Forøvrig nytter det ikke i den almin-

...ver denne verdens og i særdeleshets FN's forgjengelighet. Imidlertid har sier en innviet, ingen av FN-folkene ennå benyttet denne anledning, og årsaken skal være, at en sterk møllpreparatduft fra de opphengte gobeliner har virket avskrekkende og hindrende for enhver form for meditasjon. Det kan vel også hende at det er gått møll i menneskerettighetene, fordi de har ligget ubenyttet, mens de delegerte sloss om skylden for Koreakrigen og andre skillende emner.

*

Det er oppstått en ny fare for demokratiet. USA's stigende papirforbruk har lenge vært en torn i øyet på de europeiske avisutgivere og på et møte i den internasjonale avisutgiversammenslutnings eksekutivkomite

ta med en liten historie fra søndagsskolen i Tylldalen slik som den fortelles av «Østlendingen»:

Søndagsskolelærerinnen, en ung pike, strevde med å forklare barna om gode og onde makter. Naturligvis ville hun i en samtale med barna søke å få et begrep om barna absorbert noe av forklaringen. Hun stilte noen spørsmål, men det var øyensynlig et vanskelig tema. Så gikk hun over til direkte spørsmål: «Du Per», sa hun, «kan du gi eksempler på gode og onde makter»? Per grublet lenge, og endelig kom det forsiktig: «Det måtte vel vør amerikanaran, om døm tek oss». Dette var et uventet svar uten om det bildet hun hadde søkt å gi barna, og hun forhørte seg med Ola: «Det er vel helst russeran», kom det kjapt.

Juridiske betraktninger vedrørende rettsoppgjøret

Landsforræderi

Av h.r.advokat Gustav Heber

III

Forræder og landsforræder eller endog høyforræder er skjelds ord, som det er all grunn til å økonomisere endel med, men som det til uplikt er ødslet med i stor utstrekning etter den 8de mai 1945. Et av de mest herostratisk berømte forræderier som historien kjenner er helleneren Ephialtes's forræderi mot Spartiakerne, idet han viste Perserkongen vei over fjellet, slik at han kunne falle Spartiakerne ved Thermopylai i ryggen. Mer enn dødsstraff kunne han ikke få for et så skjebnesvangert forræderi men skulle man etter denne målestokk gradere straffen for forræderiforbrytelser helt ned til passivt medlemskap av Nasjonal Samling, så vil man se, at det her er atskillig å løpe på.

Et annet vel så bekjent forræderi er Judas Iskariots, men Yppersteprestenes folk hadde vel greid å finne Jesus av Nazareth på et til arrestasjonen bekvemt sted uten hans assistanse, så hvor motbytelig man enn måtte synes, at dette forræderi var og spesielt måten, hvorpå det skjedde, så var det ikke en condicio sine qua non for det, som hendte etterpå. Når man nå ser på det hat fra den Israelistiske pøbel, som denne la for dagen under rettsforfølgningen mot Jesus av Nazareth, så var dette neppe hovedsakelig begrunnet i, at den i likhet med Ypperstepresten anså ham for en kjetter, men det var snarere hovedsakelig begrunnet i hans etter dens mening mangel på nasjonal holdning. Farisæerne var ledere av den underjordiske Israelitiske motstandsbevegelse mot den romerske okkupasjonsmakt, og ved å bekjempe disse på andre områder fikk han skinn av å bekjempe selve motstandsbevegelsen, hva Farisæerne søkte å utnytte i sin kamp mot ham. Den reelle begrunnelse for hans domfellelse har derfor mere vært basert på beskyldninger for landsforrædero enn for kjetteri eller Gudsbespottelse. Enhver som tror seg skapt av en metaphysisk Gud må jo kunne kalle seg for et Guds barn, uten derfor å bli beskyldt for kjetteri.

Bortsett fra beskyldninger for høyforræderi, som ligger i et ganske annet plan enn landsforræderi, er atskillige personer senere i historien blitt beskyldt for landsforræderi, derunder spesielt ledere av større eller mindre hæravdelinger, fordi det likeoverfor dem er blitt påstått, at de uten tilstrekkelig grunn har kapitulert eller i et hvert fall innlatt seg på forhastede kapitulasjoner. Historikerne synes å være enige om at kapitulasjonen av Sveaborg i 1808 må karakteriseres som opplagt landsforræderi.

Mere omtvistet er Bazaines kapitulasjon av festningen Metz den 27de oktober 1870 med en innesluttet hær på 173,000 mann At situasjonen var helt håpløs og at festningen før eller senere måtte kapitulere, synes alle å være enige om. Det, det er dissens om, er om kapitulasjonen allikevel ikke var forhastet. Bazaine synes altfor ensidig å ha sett utelukkende på den situasjon, hvori han selv befant seg. uten å ta fornøden hensyn til

— Forts. side 4 —

Utenrikskronikk

Det tredje standpunkt.

Det var nok ikke bare for Spanias skyld at hele den demokratiske verden strakte våpen overfor Franco og opphevet banbullen, som stod ved makt i 4 år uten å anrøre Francostyret det ringeste — tvertimot styrket den spaniernes hårdnakkede stolthet. Nei, det er nok dyperelliggende årsaker, og den vesentligste av dem er vel det, som vi kan kalle det tredje standpunkt. Det fremgår av en programtale av Alfredo Sanchez Bella, som er sjef for Institutet for spansk kultur i Sydamerika. Han sa bl. a.:

«I dagens verden finnes der 3 standpunkter å velge mellom. - Det første er USA's overhøyhet, det annet er Sovjetunionen og det tredie er det, om det kan lykkes å forene Spania, Sydamerika og araberstatene».

Dette tredje standpunkt i spansk utformning er ikke i første rekke tenkt som en maktpolitisk og økonomisk faktor, men mere som et kulturelt og åndelig fellesskap omkring den historiske arv og tradisjonens realitet. Særlig fra Perons Argentina er det blitt møtt med sympati, og det ligger bak de sydamerikanske staters aksjon for opphevelse av boykotten av Spania.

Men av kanskje ennå større interesse er Spanias rolle som forbindende element mellom Islam og vesterlandene. Dette er et forhold, som så altfor mange har oversett og det kan komme til å få den allerstørste verdenspolitiske betydning. I alle disse årene da vestmaktene for russisk regning — det er vel alle klar over nå — har holdt Franco-Spania utestengt fra fellesskapet, har Spania i stigende grad dyrket de sydamerikanske og arabiske forbindelser, og Franco har selv uttrykt dette i et intervju med det italienske blad «Roma» således:

«Spania vender sitt blikk mot de folk, med hvilke det er bundet med blodets, språkets og troens bånd, folk uten vond vilje og imperialistiske ambisjoner, folk som omkring sine idealer seg til en tredje kraft, hvis eksempel og opptreden kan utøve en bestemmende innflytelse på verdens skjebne. De arabiske folk, preget av en ridderlighetens tradisjon beslektet med vår egen er med vennskapets bånd forenet med det spanske folk ved hvis side det levet i så mange hundrede år, mens Europa forsvant i middelalderens mørke. Arabisk vitenskap og kunst blomstret i dette landet. Disse folk av vårt eget blod og vår egen rase har nå glemt den første skilsmissetendens bitterhet og kjenner seg som brødre og sønner beslektet med det gamle landet med hvilket de forsterker sine kulturelle og økonomiske forbindelser».

Dette er ikke bare mundsvær. Fra arabisk side foreligger liknende kjærlighetserklæringer og aldri siden morernes dager har forbindelsen mellom Spania og araberfolkene vært så intime som nå. I sterk kontrast mot disse står den stigende irritasjon i arabernes forhold ikke bare til den anglo-amerikanske jødestat Israel, men også til Frankrikes kolonialvelde i Afrika. Den arabiske frihetsbevegelse i Tunnis under Destour sammen med Riff kabylerhøvdingen Abd-el Krim, som forøvrig har asyl i Egypt. har inngått et triumvirat med den kommunistiske organisasjon R. C. D. (Rassemblement democratique africain) og dette triumvirat kan komme til å spille en viss rolle. Riktignok har kommunismen hatt vanskelig for å få fotfeste i Nordafrika, men i Vest Afrika har det vært atskillig uro. En batalion av senegal-tiraliører som var bestemt for de fatale kamper i Indochina, måtte således i all hast sendes til Elfenbenskystei for å «dempe» uroen, og samtidig har Frankrike måttet forsterke sine besettelsestropper i Nordafrika. Nå har Frankrike på sin side søkt å forbedre forholdet til de nordafrikanske kolonier, men spenningen er tiltatt og har fått et betegnende uttrykk i en protestskrivelse fra sultanen av Marokko, beyen av Tunis og Abd-el Krim til «de tre stores» utenriksministre mot det franske styre i Algier. I skrivelsen sier de tre araberledere, at de vil utnytte alle de midler som står til deres rådighet for å befri seg fra det franske koloniveldе og sikre sine uforanderlige rettigheter til frihet og selvstendighet. — Denne skrivelse kan suppleres med et innlegg i «New York Times» fra El Abed Nouhapa, som er sekretær i komiteen for Nordafrikas frihet, hvori han skriver: «Tross det effektive jerntеppe, som utestenger alle nyhetsmeldinger fra Nordafrika, vet både vi og det franske folk, at siden Tunis, Algeries og Marokkos «befrielse» i 1943 av de allierte, er mange tusen marokanere, tunesiere og algerier blit masakrert av franske tropper under sine demonstrasjoner for den frihet og selvbestemmelsesrett, for hvilken 65,000 nordafrikanere ofret sitt liv i den siste krigen».

På denne bakgrunn får man se det spansk-arabiske vennskap for fremme av dette forhold som og det er ytterligere bekreftet ved Francos besøk i Nordafrika, hvor han gjorde en ny innsats kan komme til å bli en politisk realitet av stor betydning i fram tiden. Spania kan komme til å spille en rolle som Europas bro over til den arabiske verden og det er et forhold som veier meget for alle, som ser Europas redning fra maktkolossene i øst og vest nettopp i dette tredje standpunkt, som hittil har vært omhyggelig skjult for den alminnelige mann. Ingen må forstyrre idyllen med Marshallhjelpen fra storkapitalismens høyborg til de sosialisteksperimenterende vestvesteuropeiske stater, som kjører på felgen økonomisk sett. — Men det blir alt tydeligere at dette forhold, som også «de store» har kjennskap til, har tvunget FN-statene til å endre signaler overfor Spania, mens det ennå er tid. Det gjelder jo å redde Vesteuropa — intet mindre. - Tenk så på våre hjemlige tomatkrigere og høykvarteret i LO, som ville knekte Franco ved å nekte å losse noen kasser tomater til sultne kvinner og barn i Oslo! Det forteller litt om vår forutseende utenrikspolitikk og om dem, som fortsatt skal styre og stelle i Norge. Det er ikke nødvendig å si noe mere om den saken.

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

PLYNDRINGSDIREKTORATET

— Forts. fra side 1 —

Så alvorlig som situasjonen akkurat i dette øyeblikk arter seg for vårt land

må selv Stortinget forstå at det nærmer seg det kriminelle å tillate at det vrøvl Erstatningsdirektoratet befatter seg med, fort setter. Gi plass for sundt vett, ærede tingmenn! Slutt med å følge et kart som ikke gjengir terrenget! Se virkeligheten i øynene! Den skade som Erstatningsdirektoratet ved pengeglade, men uduelige bostyrere har påført vårt samfunn er uhyre. Statens reelle ansvar for denne saken har allerede — tallmessig beregnet — nådd astronomiske høyder. Slutt av dette uverdige spillet mens tider er! Å fortsette det, betyr ene og alene at verdier ytterligere ødes og at ansvaret ytterligere økes. Intet annet.

La oss for hele vårt samfunns skyll håpe at fornuften omsider må seire. At «gjenreisningen» blir en effektiv realitet og ikke bare munnsvær.

Mens vi venter på dette får de truede sette seg i beredskapsstilling. Norske bønder har visst å verne sin jord og heim før. De vil sikkert vite å gjøre det også nå når det atter meldes at plyndrende stimenn er i anmarsj.

Å verge seg her er å verge sin rett. Det er folkets dyptgående moralske anstendighet som setter seg i forsvarsstilling mot en lovgivning og en rettsutøvelse som savner det vesentligste kriterium, selve rettsgrunnlaget.

Plyndring er og blir plyndring Det hjelper ikke å støtte oppunder med en haltende lovgivning som folket har dømt og fordømt.

Plyndring blir aldri rettmessig. Og den plyndring som Erstatningsdirektoratet går i spissen for, er en forbrytelse mot hele det norske folk og tvers igjennom uverdig for en sivilisert rettsstat.

Slutt av og gå inn for å rette opp igjen det som ennå lar seg rette opp!

Quousque tandem —

Av Helge Grønstad

— Forts. fra side 1 —

ikke manglet på forsøk på å knekke dem. Enkelte har sittet med dødsstraffpåstand på seg i årevis. De har gjennomgått ting som ingen andre kan sette seg inn i, aller minst de som så å si etter egen søknad spilte noen måneders gjesterolle på okkupasjonstidens og tyskernes Grini for å forsikre sin «nasjonale» fasade. Ingen ting har nyttet. De 197's gode samvittighet har holdt dem oppe. Og vil også gjøre det i framtiden.

Bak disse 197 mann står imidlertid like mange familier, hustruer og barn. Det er for dem forholdene er vanskeligst. Uten hjem, uten inntekter, forhånet og trått under fot av de «gode» fører disse familier som har vært splittet ad i snart 6 samfulle år, en fortvilet kamp for å holde seg oven vande. Nordmenn tar seg av Afrikas svarte og Palestinas jøder, Vaterlands gatetøser og alkoholiserte sedelighetsforbrytere. Det må gjøres folk av dem, heter det. Det er vel og bra. Men hvem — hvem er det som til samme tid har ofret en tanke på lidende landsmenn — på nødliden til «Morgenbladet»s spalter fra sommeren 1945. Til det jeg kan kalle den farisæiske orgasme, det som viser hvor langt nede på bunnen vår bevissthet og moral har vært. Jeg velger i fleng en artikkel i avisen for 18. juli 1945. skrevet av Ingebjørg Schwabe. Jeg aner ikke hvem hun er, og har ikke noe ønske om det heller. Hun presenterer seg ellers selv.

Det virker forstemmende, sier denne eleverte dame, trist og uforståelig, at noen kan finne på å si noe til fordel for landssvikerne, finne på å tale «disse med menneskers» sak. «Jeg tror det er langt farligere å krenke et helt folks rettferdighetsfølelse enn», fortsetter hun, «å gi en landssviker en straff som noen synes er for streng. Ja, det er meget farlig å krenke et folks rettsfølelse! Noen sier: Tenk på familien, særlig på barna! Det er svært trist at barn skal lide for foreldrenes misgjerninger. Vi synes synd på de uskyldige nazistbarna. Men selv den rettferdige Gud sier han vil hjemsøke fedrenes misgjerninger på barna inn-

159.7 mill. kr. innbetalt til Erstatningsdirektoratet

Ved utgangen av 1950 var det til Erstatningsdirektoratet innbetalt ialt 159,7 millioner kroner i forbindelse med landssvikoppgjøret, opplyser sekretær Horne til Vårt Land. Beløpet fordeler seg på bøter med 43,8 millioner, inndragninger 62 millioner og erstatninger 53,9 millioner kroner.

Bokførte dommer og forelegg med økonomisk ansvar utgjorde på samme tidspunkt 272,9 millioner kroner fordelt på bøter med 51,1 millioner, inndragninger 150 millioner og erstatninger 71,8 millioner kroner.

Snakkeforsamlinger fører ikke frem

FN er nå inne i den alvorligste krise. Må man gi opp Korea så kan man like så godt gi opp hele FN som et utjenlig middel til å ordne opp i verden og demme opp mot nye aggresjoner. Nasjonenes Forbund gikk i vasken for sine feilgrep og nå vandrer sikkert FN den samme veg.

Det er med all tydelighet slått fast, at slike, «snakkeforsamlin

KOMPRESSOR

Entreprenørforretning som innstillet da okkupasjonstiden begynte, har siden 1947 gjenopptatt arbeidet og trenger en god, transportabel kompressor til rimelig pris.

Tilbud under merke «Tidligere NS», nr. 30.

«VI ER IKKE FORBRYTERE«

Et lite restopplag kan nå sendes mot kr. 10.—.

Arne Bergsvik, Billingstad.

PLANTESKOLEMANN

får plass som medhjelper. Må være øvet okulatør. Søknad med opplysninger til

Anders Hafskjold, Grette, Lier.

Glimt fra nordmenns opphold i tyske konsentrasjonsleire.

Utdrag fra den foreliggende litteratur gir et innblikk i de kostmessige forhold

Sachenhausleiren var den største samlingsplass for nordmenn. Ved krigens slutt var der 2000 norske fanger.

Før 1943 var antallet nordmenn i denne leir 200. I 1941 og 1942 var 19 døde av sykdom og 2 løslatt. Det største antall var i de to første år ankommet i annet kvartal 1942 med 167 nordmenn. Disse 200 var i denne tid henvist til å klare seg med leirens kosthold.

Utenom denne leir var grupper av nordmenn fordelt på andre leirer.

Vi refererer

Fra boken: **«3 fra Sachsenhausen»** av Carl Jakhelln, August Lange, Olav Larssen.

Forord i boken: «På en av de forestillinger (i 1945) som Sachsenhausfangene hadde i Detnye Teater holdt Einar Gerhardsen en levende, humørfylt — og dypt alvorlig tale. Han innprentet både sine medfanger og publikum at **en måtte aldri glemme** det som virkelig var skjedd, ikke la minneglansen og kameratskapet gjøre det hele til en fjern idyll.»

x

Side 74: S.S.postene var som regel nokså uskadelige. De bare stod der med geværet og kjedet seg.

Side 81: Ukene gikk og vi begynte å venne oss til dette livet. Vi var ikke lenger så **forskremte** som de første dagene.

Side 89: Men en søndag fra denne våren (1942) husker alle men på blokk 3. Det var en sensasjon! **Ingen annen nasjon** i leiren hadde egen blokk (bortsett fra jødene). **Og blokk 3** — den lå i første ring, ut mot appelplassen — **en prominent blok!**

Side 107: I begynnelsen av september 1942 fikk vi beskjed om at vi kunne skrive hjem etter toalettsaker og undertøy. **En må**ned senere kom de første pakkene. Det var vel en opplevelse! Pakke hjemmefra med tykt, fint ullundertøy, strømper, genser, såpe! — Omtrent samtidig fikk vi et fat med tran som ble fordelt likt på alle. — Noen uker senere (ca. 1-11 1942) kom en endda mer sensasjonell beskjed: Vi skulle legge inn i brevene en lapp hvor det stod: **«Det er tillatt å motta matvarer til enhver tid og i ubegrenset mengde.»**

Side 108: Pakketillatelsen var det store vendepunkt.

Side 123: En dag i slutten av **november — 42** skjedde det: den første sending med **standardpakker fra Norges R. K.** kom til leiren:

½ kg. meierismør, to små pakker knekkebrød, 1 stk. gjeitost, en eske sukker, 1 glass syltetøy, en boks tørrmelk, — og tobakk!

Side 128: For nordmennene var «den harde tia» slutt. I februar — 43 kom den første **store** sendingen med **danske R. K.** pakker som senere fortsatte **månedlig så lenge vi var i Sachsenhausen.**

Side 128: Samtidig (februar — gensfeber), kom til og med **de** første **svenske** pakker (slutten av mai 1943). — **Vi åt og sov.** Det var kommet norske bøker til leirens bibliotek og vi leste mye. Etterhvert kom det i gang et regelmessig program med forelesninger og foredrag om formiddagen og lettere underholdning om ettermiddagen: **kåseri**, avis, visesang, musikk og allsang. Ute begynte ungdommen å drive idrett og leik.

Side 143: Vi ble ikke slått el-

Bondegutter!

Fhv. N.S. bonde i Østfold trenger en interessert bondegutt, gjerne med landbruksskole. Tiltredelse mars—april etter avt. Gården er på 280 da. innmark, rasjonelt jord- og husdyrbruk. Ferguson traktor og mod. redskap. Ans. med oppl. og lønnsforl.

Einar Kiserud, — Spydeberg.

Liten leilighet,

1 rom og kjøk. kan skaffes fra våren på gård på Eiker, til familie som vil være til hjelp på gården. — Bill. mrk. «Eiker», nr. 22

Frontkjempere i Waffen SS, Legionen og Skijegerbataljonen.

Jeg søker forbindelse med samtlige krigsinvalider, invalidegruppe II, III og IV. Vennligst send navn og adresse med opplysning om når og hvor og ved hvilken enhet skaden skjedde — til bill. mrk. «Invalid», nr. 37.

Kolportør

kan mot særlig god fortj. medta to gode bøker.

Bill. mrk. «Snarest», nr. 35.

Frakt- og kystfart.

35-årig kystskipper som har erfaring i kystnavigasjon og fiskeri fra 1930, dessuten motorkyndig og godt farvannskjennskap Bergen—Vardø, søker jobb som fører eller bestm. i kystfart. 2nen kl. certifikat 1938.

A. Lockertsen,
Skjerjehamn, Sogn.

Plass ledig.

Plass ledig for en kar med litt øvelse i skogs- og sagbruksarbeid **Bjarne Sandvik, Erøy i Ryfylke.**

En Globe separator, En Husqvarna symaskin
tilsalgs.

EINAR NYGÅRD, Yset.

av Afrikas svarte og Palestinas jøder, Vaterlands gatetøser og alkoholiserte sedelighetsforbryte re. Det må gjøres felk av dem, heter det. Det er vel og bra. Men hvem — hvem er det som til sam me tid har ofret en tanke på lidende landsmenn — på nødliden de familier — hvis hele ulykke i livet er den at deres forsørger er blitt sperret inne på et politisk grunnlag som svikter? Falt ikke julematen og juledrammene vanskelig å svelge selv for de «gode» nordmenn når de tenker på de mange uskyldig lidende landsmenn som til samme tid benkes om bord som er ribbet av «folkets rettsbevissthet»?

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie 2014

Hvor lenge akter man å holde dette gående?

For sent, er to kjedelige ord - Og for sent er det selvfølgelig. Men trods alt er sent, ja, endog for sent — bedre enn aldri. Nu må våre myndigheter ta konsekvensen av «det som vi vet idag» og se til å gjøre en rask ende på all denne uverdigheten. Idag er Norge blitt en niggerstat blant verdens rettsstater. Vi er en avgjort Jumbo i retning av rimelighet og humanitet.

Og hermed kommer jeg tilbake til det som jeg begynte med, følelse! Noen sier: Tenk på familien, særlig på barna! Det er svært trist at barn skal lide for foreldrenes misgjerninger. Vi synes synd på de uskyldige nazistbarna. Men selv den rettferdige Gud sier han vil hjemsøke fedrenes misgjerninger på barna inntil tredie og fjerde ledd.»

Ja, slik talte Ingebjørg Schwabe sommeren 1945. Som en fullverdig elev av jødenes Jahve, den behornede Moses og — den uunn værlige Bergerav! Et ettermæle har hun skapt seg, — men neppe slik som hun selv hadde tenkt seg det. Hun slipper sikkert å bli registrert blant de «store profeter». Desto sikrere er hun registrert i et annet selskap.

Ennu idag er det den Ingebjørg Schwabe'ske ånd som svever over vandene og som betegner normen for rettsmyndighetenes opptreden.

At «rettsoppgjørets» grunnlag forgår, det ser vi, tydeligere og tydeligere. «Men oppgjøret består», sier myndighetene. Ja, mon det? Så lenge har man nu utfordret folkets virkelige rettsfølelse at den har tatt til å reagere positivt. Det mumles ute mellom folk. Det har begynt som susen i kornet en høstens dag.

Vær klar over at en dag kan det komme til å skifte over til storm. Værvarslingen er mindre gunstig enn noensinne. Og kommer først stormen, nytter det lite å stampe imot med splittede krefter.

Gjør en ende på uverdigheten! Men gjør det straks!

Hverken som mennesker eller som nordmenn har vi lov til å fortsette dette lenger. La oss stenge våre politiske konsentrasjonsleirer, og la oss håpe at vi for all framtid må slippe å se dem i virksomhet igjen. De har gjort ulykke nok.

Helge Grønstad.

---

til å ordne opp i verden og demme opp mot nye aggresjoner. Nasjonenes Forbund gikk i vasken for sine feilgrep og nå vandrer sikkert FN den samme veg.

Det er med all tydelighet slått fast, at slike, «snakkeforsamlinger» ikke duger. Like så sikkert som det trenges en klartseende og dyktig militær leder i krig så trenges det i politikken en ikke mindre klartseende og dyktig administrator med utstrakt myndighet — kall ham diktator eller hva man vil for meg, uten en øverste leder går det alldri. Dette burde man snart ha lært enten man kaller de selskapelige sammenslutninger for NF eller FN.

---

reger noksa uskadelige. De bare stod der med geværet og kjedet seg.

Side 81: Ukene gikk og vi begynte å venne oss til dette livet. Vi var ikke lenger så **forskremte** som de første dagene.

Side 89: Men en søndag fra denne våren (1942) husker alle nordmenn som var i leiren den gang særskilt godt —— Blokkeldste på en av blokkene hvor der lå nordmenn, ga oss lov til å samles på den ene fløyen i blokken hans 17. mai etter middag. Han hadde skaffet musikk —— Øverland leste diktet «Deilig er den himmel blå». Det kunne ikke holdes noen tale, men rektor Seip og Einar Gerhardsen ledet sangen vekselvis og fikk sagt noen ord på den måten. Vi sang «Ja, vi elsker» og et par andre fedrelandssanger.

Side 91: Men så kom den **store** hendingen som satte skille i nordmennenes tilværelse i leiren. En kvell innunder St. Hans (1942) fikk vi beskied om at alle nordmenn skulle flyttes sam-

Side 128: For nordmennene var «den harde tia» slutt. I februar — 43 kom den første **store** sendingen med **danske R. K.** pakker som senere fortsatte **månedlig så lenge vi var** i Sachsenhausen.

Side 128: Samtidig (februar — 43) begynte det å komme **private** matpakker til en del av nordmennene, og de første små **brevpakker** dukket opp. **Vi åt og åt,** la jevnt og sikkert på oss og kom etterhvert opp i normal vekt. — Den første virkningen av all den gode maten var at **vi svellet ut** og ble adskillig tykkere i ansiktet enn **vi hadde vært noen gang hjemme,** og da det kom store fangetransporter fra Norge i februar—mars 1943, var de nye kamerater **temmelig** forbauset over å finne oss i såpass godt hold.

Side 131: I 1943 falt 17. mai på en mandag, men vi feiret søndag 16. istedet. Vi var nå bort imot **300** mann. Einar Gerhardsen holdt festtalen. Arnulf Øverland leste et par av diktene sine, og vi sang fedrelandssangen. — Dessuten hadde vi et lite kor og

Side 132: Mat hadde vi nok av. Midt i karantenetiden (skarla-

et regelmessig **program med forelesninger** og **foredrag om formiddagen** og lettere **underholdning** om ettermiddagen: **kåseri,** avis, visesang, **musikk og allsang.** Ute begynte ungdommen å drive idrett og leik.

Side 143: Vi ble ikke slått eller mishandlet.

Side 171: Hver 17. mai **hadde** vi stor fest med nasjonalt **program,** taler for dagen, underholdning med musikk, opplesning og sang. Vi hadde julefester og **nytt** årsfester.

Side 172: Når en eller **annen** feiret en stor føtselsdag, **holdt** vi også fest med taler, **allsang** og musikk. Jubilanten **fikk blomster,** taler og adresser og allsang og kunne glad **gå ut og få** en røyk med sine venner ——. En og annen **søndagskvell holdt** vi fest **bare fordi** tramgjengen had de et nytt program **ferdig. Vi** sang i det hele mye i Sachsenhausen ——. Hadde vi fest, stod gleden alltid høyt i taket.

Side 177: Vi fikk en bordell med 10—11 kvinner. Et **besøk** der kostet to mark. En måtte gjøre bestilling hos blockälteste og når en fikk tur måtte en ha med seg et schein.

(Mere).

Våre tapre gutters innsatts på Østfronten.

Fra Karl Holters Østfrontbok.

Forfatteren Karl Holter har gitt oss tillatelse til å offentliggjøre et avsnitt av sin bok bok fra Østfronten.

Boka skulle komme ut til jul men på grunn av atskillige vanskeligheter lot dette seg ikke gjøre. Holter har imidlertid bebudet at boka vil komme så snart han ser seg istand til å bestride de nødvendige utgifter med trykkningen. Han utgir boka på eget forlag.

Boka er meget interessant og den har stor historisk betydning, og når det gielder Karl Holter skulle det være unødvendig å fortelle at han tidligere har gjort seg atskillig bemerket som forfatter — ikke minst med sin premiebok «Skinnbrevet».

Vi henstiller til alle å være med på å støtte Holter i hans arbeide med å reise våre frontkjempere et verdig og varig minne ved denne bok. Holter selv var var krigskorrespondent på Østfronten og det er derfor selvopplevte ting han skildrer.

Holters adresse er Orrelia, Amot på Modum.

Fjortende kompani har avgitt to kanoner og toogtiue mann til spanjerne ved Schlüsselburg.

Da kampene derborte var forbi var der en kanon og ti mann tilbake.

Ved første kanon er Uscha Meidell kommandør.

Han har ti norske artillerister samt en liten tropp tyskere som infanteridekning.

Framrykkende russere blir tatt under direkte beskytning på 1600 meters hold.

De norske artillerister skyter glimrende. Under øvelser i Fallinbostl nådde de toppresultater.

De stanser russernes framgang i den sektor de holder under ild.

Spanjerne kjemper som alltid tappert, men må tilslutt vike for overmakten. Ordren om å trekke seg tilbake når ikke nordmennene.

De har ordre om å bli stående.

Og de blir stående.

Kolonner av retirerende spansk infanteri drar forbi dem og vinker at de skal komme med. - Nordmennene blir stående.

Fienden kommer nærmere, men det går langsomt mot den velrettede ilden som første kanon holder gående.

Men nå **har et russisk** batteri peilet dem inn. Det er farligere. Ca. hundreogfemti meter bak kanonen dukker der opp en tropp soldater i slike kvite snøkapper som både tyskerne og russerne bruker.

En tysk stemme roper på kanonkommandøren.

Meidell overlater ledelsen til eneren (han som sikter inn skuddene) og springer bort til den tyske offiseren, som har ropt på ham. Da Meidell kommer fram, er det ikke tyskere. Det er tredve russere. Meidell må stå med armene i været, mens hans våpen blir fratatt ham og hans lommer ransaket.

Han skjønner, at der hvor han står kan han ikke sees fra kanonstillingen, og han kan ikke få varslet sine folk. Likesom tilfeldig flytter han seg et par skritt til siden, slik at gutta ved kanonen kan se ham stå med hendene i været.

Lynsnart oppfatter artilleristene situasjonen, de forlater kanonen og åpner ild med karabinerne mot den flokken Meidell er omgitt av. Så raskt skjer dette at russerne mister seks, syv, otte, ti mann før det går opp for dem at de står udekket mot en drepende ild fra kloss hold. Da hiver de seg ned og besvarer ilden. Men en av dem tar seg tid til å skyte et skudd gjennom Meidells hode.

Meidell hadde kastet seg ned da ilden begynte.

Det korte sekundet kostet russeren livet.

Og Meidell er ikke drept. Kugglen har gått inn ved venstre øre og ut gjennom høyre unnerkjeve.

Han blør voldsomt, men er ved full bevisthet.

Forsiktig ser han seg om uten å røre et lemm.

To skridt fra ham ligger hans bandolær med pistolen, som en russer har slengt fra seg.

Russerne er opptatt av fektningen, ingen gir akt på Meidell.

De tror han er død.

Forsiktig, forsiktig åler han seg bortimot pistolen.

Han får tak i den og retter seg opp på kne.

Da oppdager en av russerne ham og retter riflen mot ham. Meidell skjøt først.

Han **har ti skudd i magasinet.** Og han skyter ti skudd, og hvert av dem treffer sin mann.

De tredve russere er nedkjempet. Våre tap var en nordmann og fire tyskere.

Etter å ha fått en foreløbig forbinning for å stanse den verste blødningen overtar Meidell igjen kommandoen.

Russerne har rykket nærmere, mens kanonen tidde.

De marsjerer framover i tette rader, og søker ikke dekning.

De tror vel at kanonen er brakt til taushet av deres eget artilleri.

De får lære annet.

En velrettet hurtigild — toogtjue skudd i minuttet — stanser dem pånytt.

Men så kommer en nærgående granat som dreper to mann.

Og værst av alt. Utkastermekanismen på kanonen svikter

Tomhylsene blir sittende fast i løpet.

Et øyeblikks uro. Hva fan er dette?

Da griper Meidell kanonens pussestokk og med den støter han ut hylsen.

Bravo! Gutta kommer igjen i humør.

Kanonen kan ikke lenger gi hurtigild, men det går kjapt likevel.

Segneferdig av blodtapet blir Meidell stående nesten en time i arbeide med å støte ut hylsene og lede ilden.

Da orker han ikke mere.

Han må forsøke å finne en sanitetsavdeling og komme under kyndig behandling.

Finner han den ikke snart, så blir det et farvel for alltid han tar med sine gutter.

Han kan ikke tale, men han får hvisket fram: «Forlat ikke kanonen!»

«Vær trygg»! svarer eneren som nå tar ledelsen.

Nå er retretten i full gang over hele linjen.

En melder kommer løpende: — «Alles zurück»!

Infanteristene trekker seg tilbake.

Artilleristene forlater ikke kanonen sålenge den er brukbar. Det er paragraf 1 punkt a for alle artillerister.

«Die Norweger auch»! brøler melderen.

Die Norweger har annet å gjøre enn å retirere akkurat nå

Kanonen er framleis brukbar, men de er bare seks mann til å betjene den, og en av dem må stå ved siden av kanonmunningen med pussestokken og støte ut tomhylsene.

Enern sikter og fyrer, toern åpner og lukker mekanismen, treern temperer granatene og skyver dem inn i kanonen. Firern og femmern bringer fram amunisjon så svetten renner av dem, enda så kaldt det er.

Stundom må de kaste seg for nærgående granater, men som oftest har de ikke tid. Fien-

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

Torsdag 1. februar 1951 Nr. 4 — 5. årgang

Er De idag en tilfeldig leser av «8. Mai» så bli imorgen en fast abonnent.

NS-medlemmer er likestillet med andre arbeidstakere

Utdrag av Norsk Arbeidsgiverforenings årsberetning for 1950

I «Arbeidsgiveren» som er organ for Norsk Arbeidsgiverforening, er i bladets nr. 2 for i år offentliggjort et utdrag av foreningens årsberetning for 1950. Ett avsnitt av beretningen bærer titelen: **Revisjon av avtalen om NS-medlemmer.**

Det heter her:

«Som meddelt i fjorårets beretning ble avtalen om gjeninntagelse av tidligere NS-medlemmer av 1946 revidert i august 1949 etter anmodning fra Sosialdeparte mentet. Endringen førte til at der ble opprettet en nemnd med tilsmeglingsmannen som formann, som i siste instans skulle avgjøre de tvistigheter som måtte oppstå på dette område. Årsaken til at avtalen ble revidert, var de drosjestreiker som hadde funnet sted i Oslo i løpet av første halvår i fjor, og som man ikke kunne få satt en definitiv stopper for etter den tidligere avtale. Straks etter at avtalen var blitt forandret, ble drosjekonflikten innbrakt for nemnda som første sak. Nenmda kom til det resultat at den omtvistede drosjesjåfør hadde full rett til å få kjøre som drosjesjåfør i Oslo. L.O var meget misfornøyd med resultatet og sa avtalen opp straks det ble anledning til det pr. 12. april d. å. Arbeidsgiverforeningen hadde i og for seg intet imot at hele avtalen bortfalt, idet foreningen gjennom lengre tid har vært av den oppfatning at de tvister som måtte oppstå på dette område, burde løses etter de alminnelige regler i Hovedavtalens § 13.

Etter 12. april i år eksisterer derfor ingen særavtale vedrørende ansettelse av personer som har vist unasjonal holdning under krigen. Slike personer er etter dette tidspunkt fullt ut likestillet med andre arbeidstakere».

Saken mot Bjørnvik en vitløftig aflære

Landssvik - statsadvokat Bjørnviks sak har etter hva statsadvokat Dorenfeldt i Oslo opplyser vært etterforsket i flere måneder og man driver på fremdeles. Han regner dog med at den vil være ferdig etterforsket i løpet av januar og de rettslige forhør vil så finne sted i Oslo byrett i februar. Man vil etter dette forstå at det er en nokså vidtløftig affære man her har for seg. Hvor mange kvinner som er innblandet i saka vet ikke statsadvokaten, da han ikke har sett listen i de siste dokumenter. Men han antyder at det nok dreier seg om et to-sifret tall!

8. Mai

Med lov skal land bygges og ei med ulov ødes!

SKATT PÅ ELEKTRISITET!

Av Tola

Det ble her i landet før krigen drevet en storstilet kampanje for å få folk til å nytte mere elektrisitet til kokning og oppvarmning. Og kampanjen lykktes fortreffelig. Folk anskaffet seg både elektriske ovner, elektrisk fyrte radiatorer og panell ovner. Idet hele tatt så det ut som om vi hadde kraft nok til alle som nyttet elektrisitet. Vi kunne derved innspare tusenvis av favner ved om vinteren, og riktig var det. Her har vi jo fossefall nok, bare vi sørget for å utbygge våre fosser. Dette skulle jo nasjonaløkonomisk være av den aller største betydning for landet. Men dessverre er det nok mange svære fossefall som ennå ligger unyttet og lar den kostbare vannkraft gå i sjøen igjen. Det er også store dele av landet som ennå ikke har fått høve til å føre elektrisiteten inn i hjemmene. Det bør derfor sees som den første og mest nærliggende oppgave for vårt landt å utbygge de fosser som lar seg utbygge, slik at alle kan få den kraft de trenger. Men ennå, før dette er skjedd, bør det jo ikke bli tale om å selge elektrisk kraft til Danmark eller andre land. Det er en absurd tankegang å drøfte det spørsmål.

Men det hender heller ikke sjelden at E-verkene selger mere strøm enn de i virkeligheten har. Derfor ser man at spenningen i vintermånedene, når man best trenger lys og varme, at spenningen settes ned. Dette er m. a. o. tyveri fra abonnenten, hvis man ikke yter godtgjørelse for spenningstapet.

Men at det også skulle bli tale om å skattlegge dem som nytter elektrisiteten hadde vel de ferreste drømt om. Prisen på elektrisk kraft ligger allereed i forvegen alt for høyt som den gjør. Før vi er kommet ned til en pris av 2 øre pr. kw-time bør man ikke slå seg tilro med at alt er som det skal og bør være. Og noen ekstra beskattning for bruken av elektrisk energi er så absurd at det bør reises en alminnelig opinion mot denslags. Er det forresten noe mere å beskatte her i landet? Jeg synes finansministeren fra Valdres har vært svært oppfinsom til å hitte ut nye skatteobjekter. Og folket finner seg merkelig nok i alle de nye skattepålegg. Det skulle ha vært en borgerlig regjering, som hadde kommet fram med slike skatter, som vi har opplevet etter «frigjøringen» så skulle man hørt låt. Men det er ikke vanskelig heller nå fortiden å høre gamle arbeiderpartitravere forbanne de mange nye skatter, samtidig som alt blir dyrere og dyrere. Jeg traff forleden en slik mann som sverget på at det var siste gang han skulle stemme med arbei-

UKEN

Jugoslavia

opphevde den 19. januar krigstilstanden med Østerrike, og det ble samtidig kunngjort at et liknende skritt snart ville bli tatt overfor Tysk land.

Lie «skuffet».

«Generalsekretær Trygve Lie, ankom til London igårkveld. I dag skal han ha en konferanse med Bevin. — Lie uttalte at han var «virkelig skuffet» over Peking's svar», skriver «Daily Herald» (20.1.51.)

Under overskriften

..«En rettssak som burde sette sinnene i kok», skriver Sir Philip Joubert i «Sunday Dispatch» (21.1.51) om den amerikanske dr. Gordon Seagrave som i august ifjor ble arrestert av de Burmesiske myndigheter for å ha gitt medisin til opprørerne i distriktet hvor han arbeider. Dr. Seagrave ble for en tid siden i Rangoon dømt til 6 års tvangsarbeide. Sir Philip Joubert innleder sin artikkel slik:

«Det synes som om det ikke lenger fins mennesker i England som er istand til å føle brennende harme over en alvorlig urettferdighet».

Mandag 22. januar

ble den sydafrikanske regjering bedt om å anbefale at krigsforbrytere som framdeles holdes fengslet av de allierte, blir løslatt. .. ..Dagen etter ble det satt igang en kampanje for å skaffe penger til hjelp for de fengslede «nazi-leaders». («Daily Herald» 23.1.51.)

«Berlingske Tidende»

bekjentgjør 23.1.51 navnene på de fire faste danske offiserer i Eisenhowers stab i Paris, og skriver i denne forbindelse følgende: «At der bestilles noget, vil framgå av, at arbeidstiden i Staben er fra kl. 8,30 morgen til kl. 18 aften».

20,000 mann

vil bli utskrevet i Malaya, meldes fra Singapore. De innkalte skal dels gjøre tjeneste i sikkerhetsstyrker, dels arbeide med landets gjenoppbygging. Alle raser skal delta, og ca. 40 pst. vil være kinesere.

«Den spanske regjering

Juridiske betraktninger—

— Fortsatt fra side 2 —

krigssituasjonen i Frankrik i sin helhet. Ved kapitulasjonen ble de stridskrefter, som hadde innesluttet festningen løst fra dette hverv og kunne settes inn mot franskmennene annetsteds i Frankrik, og det hadde da vært Mazaines plikt å hindre dette lengst mulig ved å holde ut i festningen så lenge dette overhodet var mulig, selv om det endelige resultat ville vært gitt.

Av norske kapitulasjoner var den mest forhastet som fant sted den 10de juni 1940. Ved den slap man ut av kniпen de isolerte tyskere, som holt til mellom Narvik og Piksgrensen, og som kun kunne skaffes tilførsler gjennom luften og det i sterkt begrenset mengde fra den fjerntliggende flyplass ved Værnes. Såvidt jeg

De norske aviser forteller ikke folket sannheten

De utenlandske aviser gir et bedre billede av verdenssituasjonen

Helsedirektør Evang sier sannheten om den norske dagspresse.

En av A-partiets store lys, Helsedirektør Karl Evang, har reist seg til protest mot det statsautoriserte syn. Det lykkedes ham før jul å komme tilorde i Kringkastingens «Frimodige ytringer» og for noen dager siden talte han i Relistforeningen. hos indrekretsen da han talte i Kringkastingen. Vi skal ikke referere hans utenrikspolitiske betraktninger, men vil gjerne ta med et lite avsnitt som rører ved noe av mere hjemlig betydning:

Nye lovregler for rettighetstap

Straffelovkomiteen vil bare ha tap av stemmerett ved landsforræderi.

Straffelovkomiteen har avgitt sin innstilling om nye lovregler for rettighetstap. Den foreslår å frigjøre rettighetstapene fra en bestemt straf feutmåling, og vil oppheve adgangen til å idømme tap av stemmerett uten ved landsforræderisaker. Etter komiteens forslag vil den som har vist seg uskikket eller uverdig til å inneha en bestemt stilling eller utøve en virksomhet, kunne fradømmes retten til

Stiftelsen norsk okkupasjonshistorie 2014

skere, som holt til mellom Narvik og Riksgrensen, og som kun kunne skaffes tilførsler gjennom luften og det i sterkt begrenset mengde fra den fjerntliggende flyplass ved Værnes. Såvidt jeg vet, var Finmark helt mobilisert og muligens også Troms fylke, og fra disse steder måtte der kunne skaffes mannskap nok til å likvidere de helt isolerte tyskere østenfor Narvik, og tenk hva det ville ha vært for et prestisjetap for Hitler, om dette hadde lyktes oss. Tyskernes tilførsler av jernmalm fra Narvik ville også derved være stoppet, og enhver hesteskotrafikk gjennom Sverige ville svenskene i så fall ha motsatt seg. Tyskerne ville i så fall ikke ha greid å okkupere resten av Norge lengere nordover enn til Mosjøen eller muligens Rana. Resten av Nordnorge ville ha vært helt fritt og uokkupert, derunder den meget viktige Bardo-foss flyplass. Selv om vi hadde risikert, at Tromsø var blitt bombardert, så hadde vi i et hvert fall unngått den brente jords taktikk i Finmark. Svalbard hadde det i så fall også vært unødvendig å evakuere. - Selvfølgelig ville det ha vært forbunnet med vanskeligheter å forsvare Norge nordenfor Rana mot tyske angrep, samt å forsyne denne landsdel med hva den trengte, men det ville ikke være uoverstigelig, når den britiske flåte behersket havet og nærmeste fiendtlige flyplass var Værnesmoen, og deretter Bardofoss flyplass ble utbygget av oss og

til å idømme tap av stemmerett uten ved landsforræderisaker. Etter komiteens forslag vil den som har vist seg uskikket eller uverdig til å inneha en bestemt stilling eller utøve en virksomhet, kunne fradømmes retten til det for inntil fem år eller for **alltid**. En som har sonet fengselsstraff kan nektes næringsbrev, men innanke nektelsen for retten.

Komiteen mener at den ikke kan unnvære adgangen til å utelukke en person fra militærtjeneste. Om en vernepliktig fradømmes retten til å gjøre militærtjeneste, bør han likevel kunne pålegges å gjøre slik tjeneste som det offentlige finner ham brukbar til.

---

våre allierte. Hva man nå enn måtte mene herom, kunne det i hvert fall ikke ha slik brennende hast med uten sverdslag å overlate halvparten av det norske territorium til en fiende, som der ikke hadde andre tropper enn den forannevnte isolerte gruppe oppunder riksgrensen vesentlig bestående av havarerte marinesoldater. At denne kapitulasjon i et hvert fall var yterst forhastet bør der neppe være mer enn en mening om. Man kunne jo sett tiden an om den senere skulle vise seg mere påkrevet.

Den eneste anstendige forklaring på denne forhastede kapitulasjon er, at man mente dermed å få slutt på krigen med Tyskland og således skulle komme i omtrent samme forhold til Tyskland, som Danmark hadde

redirektør Karl Evang, har reist seg til protest mot det statsautoriserte syn. Det lykkedes ham før jul å komme tilorde i Kringkastingens «Frimodige ytringer» og for noen dager siden talte han i Relistforeningens vårmøte i Oslo og gjentok der meget av det, som vakte slik forargelse

---

stått siden 9de april 1940. Dette er jo også bekreftet ved en uttalelse av den norske regjerings sjef statsminister Johan Nygårds vold, som gikk ut på at krigen med Tyskland dermed var slutt. Han må jo antas best å vite det, og en slik uttalelse plikter norske domstole og norsk administrasjon å respektere. Straffelovens § 86 skulle etter dette ikke kunne bringes i anvendelse på bistand til Tyskland i råd eller dåd etter 10. juni 1940, og dermed bortfaller et særdeles viktig fundament under det såkalte rettsoppgjør. Nå er det på det rene, at den norske eksilregjering støttet av nordmenn i utlandet begynte ny krig med Tyskland i de første måneder av året 1942, uten at det er nøyaktig på det rene fra hvilken dato denne krig skal kunne regnes å ha begynt, men fra da av kan det jo prosederes på at straffelovens § 86 igjen pånу ble effektiv, men også først fra da av. Det okkuperte Norge var i et hvert fall ikke selv etter dette tidspunkt i noen krig med Tyskland over jorden, og hva som skjedde under jorden, må vel mere betraktes som sabotasje mot okkupasjonsmakten enn som egentlig krig. Krigen her i Norge var i et hvert fall slutt den 10. juni 1940, og forsåvidt har Nygårdsvold sine ord i behold, uansett hvilket ansvar der bør hvile på ham i anledning den forhastede kapitulasjon, selv om han hos oss ikke risikerer å dele marschall Bazains skjebne.

---

den er kommet i rifleskudds hold.

Det svirrer og svisser litt om ørene på dem, og femmern stuper. Bare en til å bære fram amunisjon. Pokker også.

Da slår en granat ned rett framfor dem.

Kanon nummer en og hele betjeningen blir kastet overende.

Slutt.

Kanon nummer en har skutt sitt siste skudd.

Og Meidells gutter ligger falne rundt den ødelagte kanonen sin.

Men nei.

Ikke alle er døde.

To mann reiser seg.

Det er Erik Rishovd og en til (hvis navn jeg dessverre ikke har notert).

Nå må die Norweger auch retirere.

To mann av elve.

De finner tyskere og spanjere i nye stillinger lenger tilbake

De slutter seg til dem og slås som infanterister i en fektning, hvor mere enn halvparten av forsvaret faller.

Erik Rishovd stod i lang tid alene på en sterkt utsatt post og ble av den tyske offiser, som hadde ledelsen, omtalt som den tapreste av de tapre. Hans kamerat falt.

Erik får ordre om atter å melde seg for fjortende kompani i den norske legion.

Den ordren får han skriftlig, og sammen med ordren følger innstillingen til jernkorset.

Jeg traff ham ved tilbakekomsten nede blant kameratene i bunkern og fikk høre hans rapport.

Seinere var det vanskelig å få et ord ut av ham.

Det er en kjennsgjerning, at de som virkelig har vært ute i hardt vær, de taler nødig om det.

Så hvis noen skryter av sine bedrifter ved fronten, så vær ikke alt for snar til å feste lit til hans ord.

De tause har opplevd mer.

Både de som er evig tause, og de som tier for ikke å rive opp gamle sår.

Kringkastingen. Vi skal ikke referere hans utenrikspolitiske betraktninger, men vil gjerne ta med et lite avsnitt som rører ved noe av mere hjemlig betydning:

Foredragsholderen sa at det norske folk ikke blir skikkelig underrettet om forholdene ute. Det slo ham bestandig at utenlandske aviser ga et redeligere bilde av verdenssituasjonen enn våre aviser. Papirknappheten var et unnskyldende moment for ikke å gjengi hele Visinskijs tale, men man burde da finne plass for noe av den. En annen følge av ensrettingen var avisenes «overskriftsdemagogi». Når fienden ble slått på flukt, avspeilet stoltheten seg i store velvalgte overskrifter, når kineserne gjorde et framstøt, het det de kinesiske horder! Den som ikke hadde iakttatt dette mis-

vere forbanne de mange nye skatter, samtidig som alt blir dyrere og dyrere. Jeg traff forleden en slik mann som sverget på at det var siste gang han skulle stemme med arbeiderpartiet, som satte slike skatteflåere til makten. Da svarte jeg: Dere har intet å beklage dere over. Nå har dere fått det som dere har ønsket det.

---

forhold i våre aviser de senere år, var enten naiv eller blind. Man kunne bare ta for seg noen engelske aviser av i dag for å bli overbevist. I stedet for å servere faktiske opplysninger, sa Evang, er det en redaktør eller utenriksmedarbeiders opfatning av hvordan nyheten skal serveres, vi får se. Og da med tydelig tegn på sympati eller antipati. .. ..

Nordmørspostens Trykkeri

Meddelelse.

Det er dessverre endel av våre abonnenter som står tilrest med kontingenten for 1950.

Vi henstiller til disse hvis de vil ha avisen fortsatt tilsendt om å innbetale bladpengene snarest.

Husk at kontingenten er vår eneste inntektskilde.

«8. MAI»

Vi søker

en våken ung mann m/handels.praksis kontor, bedrift. Bilsert. dog ingen bet. En ærlig kvikk ungdom med adm. evne får god plass mindre fabr.

Bill. mrk. «Drammensdistriktet», nr. 39.

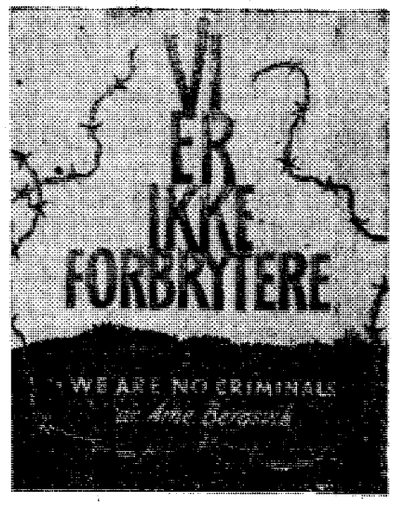

Kjøp og les:

Direktør Arne Bergsviks bok:

„Vi er ikke forbrytere"

Forbedret utgave etter det omstridte manuskript:

«WE ARE NO CRIMINALS».

Boken sendes omgående portofritt mot innsendelse av kr. 10,— til postgiro nr. 81827 eller direkte til «8. mai», Box 41, Kristiansund N.

fra Singapore. De innkalte skal deltgjøre tjeneste i sikkerhetsstyrker, dels arbeide med landets gjenoppbygging. Alle raser skal delta, og ca. 40 pst. vil være kinesere.

«Den spanske regjering

er villig til å selge all den wolfram, som landet kan produsere til USA imot garantier for, at det verdifulle metall ikke blir gjenstand for spekulasjon eller kommer de kommunistiske stater til gode», skriver Berlingske Tidende.

Til sammenlikning siterer vi fra «Farmand» nr. 3 1951: « .. I Storbritania er situasjonen den at britene i de første måneder av 1950 solgte maskinverktøy til en verdi av mange millioner dollar til Sovjet-Samveldet. Beløpet skal være ti ganger så stort som verdien av verktøyeksporten til dette landet i hele 1949. Leveransene av elektriske generatorer lå i samme tidsrom 50 pst. over 1949-eksporten. Samtidig går en stadig strøm av britiske Diesel-motorer til Sovjet under en kontrakt på 15,4 mill. dollar, og russerne kjøper dessuten årlig opp 240,000 tonn gummi fra britisk-kontrollerte områder.»

Norge

er de alliertes fremste post i Norden mot den voksende russiske sjømakt, og landet viser en kampvilje, som med amerikansk hjelp gir oss en god sjanse for å holde en vital skandinavisk base, skriver det kjente «U. S. News and World Report's» Europa-korrespondent fra Oslo. (Berlingske Tidende 23.1.)

Kirsten Flagstad

den kjente norske sopran-sangerinne, vil synge «Isolde» på Metropolitan Operaen denne uke, etter et fravær på nesten 10 år, skriver «The New York Times», (21.1.51.) og gjengir et bilde over to spalter av den berømte sangerinne.

Senere meddeles, at ved første forestilling var Metropolitan Operaen besatt til siste plass, og Kirsten Flagstad ble hyllet som aldri tidligere.

De norske dagsaviser har gjengitt denne melding uten kommentar —, men slik var det ikke for knapt et år siden — da de skamskjeldte henne på det groveste.

Forpaktning ønskes.

Gårdbrukersønn vant med gårds drift ønsker forpaktning av en gård på ca. 200 mål, med redskap og besetning. Garanti stilles. Bill mrk. «Frontkjemper nr. 29».

Husholderske - Enepike

gjerne litt eldre, søkes fra 1. mars til trivelig gård ved Rena i Østerdalen. 4 voksne. Ikke folkehusholdning.

G. Helgesen jr.
Rena.